

Úkoly pro žáky na období od 23. 3. do 27. 3. 2020

4. ročník

Vlastivěda	Str. 17 Milí žáci, v této kapitole se dočtete, že slovanské kmeny žily daleko od sebe. Přes husté lesy a velké vzdálenosti se lidé nemohli stýkat. Toho začali využívat Avari. Byli to válečníci, kteří napadali jiné kmeny a ubližovali jejich obyvatelům. Tou dobou přišel na naše území za obchodem jeden moudrý kupec, který se zde také usadil. Jmenoval se Sámó. Slovany sjednotil a pomohl jim nad Avary zvítězit. Přečtete si pozorně celou kapitolu a vypracujte pětílístek na kupce Sámá. Přečtete si také některou z pověstí, které si lidé mezi sebou začali vyprávět.
Pracovní list	Kupce Sámó, První sjednocení Slovanů
	Připomeneme si, jak vyplnit pětílístek: 1) Podstatné jméno (již máme). 2) Dvě přídavná jména – jaký kupec byl. 3) Tři slovesa – co všechno dělal. 4) Věta o kupci, která bude mít čtyři slova. 5) Co Tě napadne, když se řekne Sámó (tam si napište, jak se jmenoval svaz, který vytvořil).

Vyplň pětílístek, kupce si můžeš vybarvit. Nalep do sešitu.

Sámo – vládce Slovanů v 7. století

Sámo

.....

.....

.....

.....

Vyplň a nalep do sešitu.

PRVNÍ SJEDNOCENÍ SLOVANŮ

1. V tiskárnách občas řadí tiskařský šotek. V několika slovech týkajících se života Slovanů přeházeli písmena, takže vznikly nesmysly. Napravte, co šotek pokazil, aby slova opět dávala smysl. Slova napište na linky v rámečcích.

ÉNAVOLS

HAPONÉ

MOSÁ

IŘAVA

ORAH PÍŘ

2. Na obranu proti nepříteli je nejlepší se spojit v jeden celek. Tak to udělaly slovanské kmeny na našem území v 7. století. Do obdélníků запиšte celými větami odpovědi na otázky:

a) Kdo napadl slovanské kmeny? b) Kdo Slovanů sjednotil a vedl proti útočnickům? c) Jak se říše sjednocených Slovanů nazývala? d) Co se s touto říší nakonec stalo?

a) _____

b) _____

c) _____

d) _____

3. Vyluštěte tajenku.

1. před rozšířením křesťanství byli lidé u nás

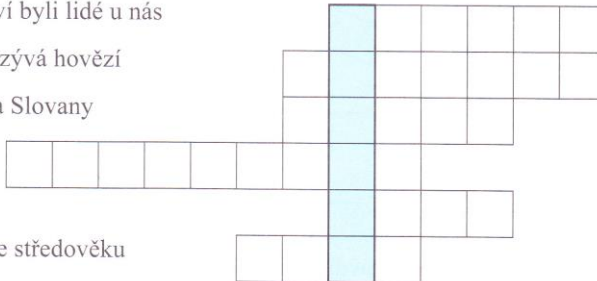
2. tur domácí se souhrnně nazývá hovězí

3. asijská kočovnická útočící na Slovanů

4. období po pravěku

5. první sjednotitel Slovanů

6. obydlí venkovských lidí ve středověku

Tajenka: _____

4. Tento úkol řešte společně nad knihou Aloise Jiráka „Staré pověsti české“. Na linky napište jména postav z našich nejstarších pověstí, které vidíte na obrázcích.

A _____

B _____

C _____

D _____

O praotci Čechovi

pověsti

Když do těch pustin vstoupil člověk, ať to byl kdokoli – neznámo s kolika lidmi - hledal příhodná místa k usídlení. Přehlédl bystrým zrakem hory a doly, pláně a stráně. Tuším, že kolem hory Říp, mezi dvěma řekami, Ohří a Vltavou, založil svá první obydlí. Lidé radostně postavili na zemi bůžky, které s sebou přinesli.

Tehdy starosta Čech, kterého ostatní jako pána provázeli, takto k nim promluvil: „Druhové, kteří jste nejednou se mnou snášeli těžkosti cesty po neschůdných lesích, zastavte se a obětujte oběť příjemnou svým bůžkům. Jejich zázračnou pomocí jste konečně přišli do této vlasti, kdysi osudem vám předurčené. To je ona, to je ona země, kterou jsem vám – jak se pamatuji – častokrát sliboval, země nikomu nepoddaná, zvěře a ptactva plná, sladkým medem a mlékem oplývající, a jak sami pozorujete, podnebím k obývání příjemná. Vody je všude hojně a nad obyčej rybnaté. Zde se vám nebude ničeho nedostávat, protože nikdo vám nebude škodit. Ale když takový, tak krásný a tak velký kraj je ve vašich rukou, rozvažte, jaké by bylo vhodné jméno pro tuto zemi.“

Ti hned, jak z božského vnuknutí, zvolali: „Poněvadž ty, otče, se jmenuješ Čech, kde najdeme lepší nebo vhodnější jméno, než aby i země byla Čechy?“ Tehdy starosta, dojatý touto předpovědí svých druhů, z radosti začal líbat zemi, měl radost, že se má nazývat jeho jménem. Pak vstal, obě dlaně zvedal k nebeským hvězdám a začal mluvit: „Vítej mi, země zaslíbená, tisícerymi tužbami od nás vyhledávaná, kdysi v čase potopy lidu zbavená. Nyní jako na památku lidstva nás zachovej bez pohromy a rozmnožuj naše potomstvo od pokolení do pokolení.“

Kosmova Kronika česká (upraveno)

O dcerách soudce Kroka

pověsti

Vojvoda Krok měl tři dcery, Kazi, Tetu a Libuši. Ve svém útlém mládí žily na Budči, kde se učily s ostatními pannami a jinochy. Krokovy dcery nade všechny vynikaly moudrostí, spanilostí tváře a postavou. Krok se pečlivě staral, aby jeho dcery byly vzdělány, a to i ve věštách. Skutečně všechny nabyly neobyčejných vědomostí.

Kazi byla nejstarší z dcer soudce Kroka. Zнала léčivou moc bylin, uměla hojit bolesti a lidské neduhy. Také uměla hádat a věštit, kde se ztracené věci nalézají anebo co se kde tajně zběhlo. O úplně ztracených věcech lid tehdy říkával: „Toho ani Kazi nedovede navrátit.“

Kazi měla své sídlo na hradě Kazině, u hory Oseku, poblíž řeky Mže. Podle pověsti byl jejím mužem silný a statečný **Bivoj**.

Jednoho dne přemohl Bivoj obrovského divokého kance. Bylo to zlé zvíře, které všude v kraji škodilo. Bivoj ho chytil za uši, hodil si ho na záda a přinesl ho živého na hrad. Svou obrovskou silou a neohrožeností získal velký obdiv a Kazi si ho potom zvolila za manžela.

Ⓣ Zkus rozhodnout:
Bivoj na obrázku nese:

- a) medvěda
- b) vlka
- c) divokého kance

Bivoj

(Řešení str. 55)

Horymírův skok

pověsti

Horymír, vladyka z Neumětel, byl dobrý hospodář. Vadilo mu, že lidé přestali pracovat na polích, že pole zůstávají neobdělána, že je v zemi hlad a bída. Vypravil se za knížetem Křesomyslem a žádal ho, aby zakázal dolování. Kníže jeho žádosti nevyhověl. Rozzlobení kovkopové Horymírovi v noci zapálili stavení. Kdyby před rozezlenými horníky vladyka včas neujel na svém koni, snad by ho zabili. Po nějakém čase Horymír spolu s muži svého rodu splatil horníkům jejich zlý čin. Za jedné tmavé noci přepadli osadu kovkopů a zasypali jim doly. Horníci nechali Horymíra předvolat před knížecí soud. Kníže Křesomysl dal Horymíra uvěznit, neboť sám dolování drahých kovů podporoval. Nepomohly přímluvy okolních vladyků u knížete. Horymír byl odsouzen k smrti popravou svým vlastním mečem.

Před určenou popravou řekl Horymír knížeti Křesomyslovi: „Ctný kníže, tvým soudem jsem odsouzen. Dřív než umřu, dopřej mi, ať vsednu na svého milého koně a malou chvíli se na něm projedu.“ Kníže svolil a poručil, aby zavřeli brány. Horymír třikrát objel vyšehradské nádvoří. Zpočátku Šemík jen mírně klusal. Po druhém kole se dal v prudký cval, při třetím letěl s víchrem o závod. Poblíž brány se vzepjal a jedním skokem přeletěl hradby, druhým se řítíl do Vltavy. Řeku šťastně přeplaval. S Horymírem pak Šemík uháněl k domovu. Za tento hrdinský čin kníže Křesomysl Horymírovi udělil milost. Šemík si skokem velmi ublížil a brzy potom zahynul. V Neumětelích mají označené místo, kam Horymír prý pochoval svého věrného koně Šemíka.

Jako kdysi ke Krokovi, tak také ke kněžně Libuši chodili lidé zblízka i zdaleka, aby vyřešila jejich rozepře. Soudila spravedlivě, dovedla moudře urovnat hádky a sváry mezi lidmi.

Jednou se hádali dva bratři, Chrudoš a Šťáhlav, o dědictví po otci. Chrudoš poznal od Němců obyčej, že prvorozený syn dědil celý statek, kdežto ostatní sourozenci buď nic, nebo obdrželi jen málo. Žádal proto všechny statky pozůstalé po otci pro sebe. Mladší Šťáhlav se odvolával na staroslovanský zvyk, podle něhož měl spolu s bratrem hospodařit na otcově statku.

Libuše svolala na hrad Vyšehrad sněm. Sešli se kmeti, leši, vladykové, aby bratry usmířili. Libuše v běloskvoucí říze zasedla na zlatém stolci otcovském k slavnému sněmování. Sněm se usnesl, aby se podle staroslovanského zákona oba bratři starali o dědictví po otci společně.

Tu vystoupil prudký Chrudoš a rozzlobeně volal na Libuši: „Běda mužům, kterým žena vládne! Pro muže je lépe zemřít, než trpět takovou křivdu. Jsme jiným národům na posměch, že nás soudí žena. Však každý ví, že ženy sice mají dlouhé vlasy, ale krátký rozum mívají!“

Uražená kněžna Libuše řekla: „Snad se ti zdá, že já jako žena málo umím, protože vás železnou metlou nebiji, jak to při soudech v cizině bývá. Kmeti, leši a vladykové, slyšeli jste pohanění moje; sud'te teď zemi po zákonu, já již vás soudit nebudu. Volte si muže, který by vám vládl rukou železnou; dívčí ruka je k vládě slabá.“

Ale vladykové odpověděli: „Nechceme hledat v cizině pravdu. Tvůj rozsudek je spravedlivý, slavná kněžno. Aby nás však v cizině nejmenovali národem holubičím, který se ženskou rukou dává vodit, zvol si muže, který by nám s tebou společně vládl.“

⊕ Jak vysvětlíš: „Vládl železnou rukou.“

⊕ Zkus rozhodnout:

1. **Žertva** byla:

- a) obuv
- b) halena
- c) oběť bohům

2. **Říza** byla:

- a) kamenný nástroj
- b) oděv ženy
- c) připravený pokrm

(Řešení str. 55)

